

การสังเคราะห์ความรู้จากบทความงานวิจัย R2R ตามแผนการจัดระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขา 5 สาขาหลัก (สูติ-ศาสตร์-MED-เด็ก-ออร์โธ)

ดร.มาศโมหิ จิตวิริยธรรม
ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยมหิดล

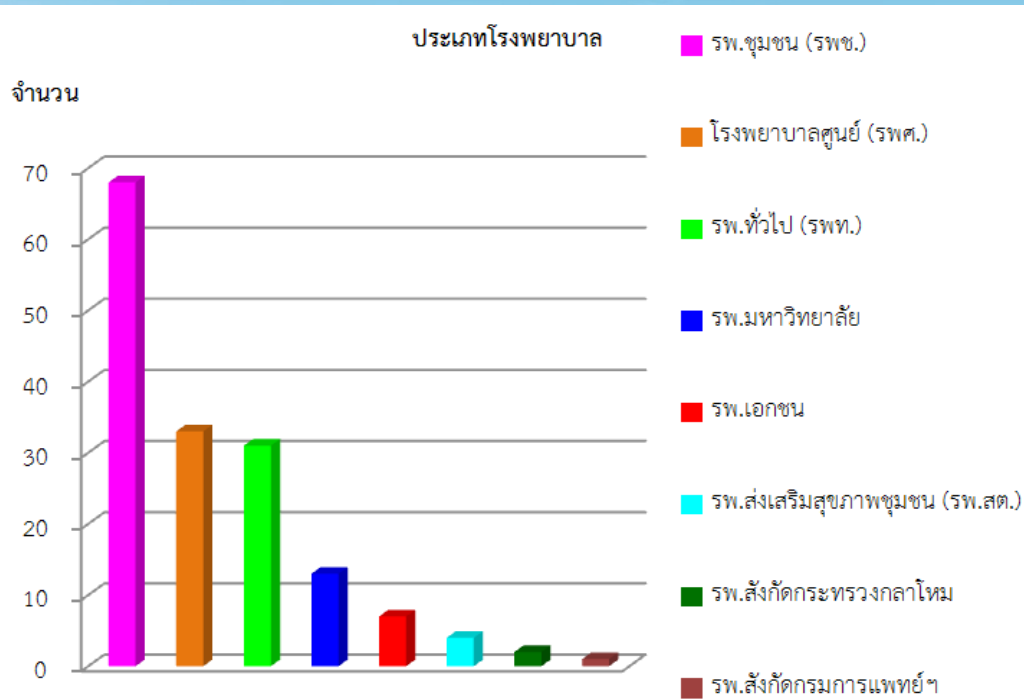
บทนำ

R2R เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนางาน พัฒนาคณ งานวิจัยของ R2R จึงสามารถนำไปใช้ร่วมกับทิศทางการจัดระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) ของกระทรวงสาธารณสุขได้ โดยในส่วนนี้เป็นการสังเคราะห์ความรู้จากผลงานวิจัย R2R ของ service plan สาขาหลัก 5 สาขา ได้แก่ สาขาสูติกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม กุมารเวชกรรม และศัลยกรรมกระดูกและข้อ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดความแออัดของโรงพยาบาลตติยกรรม (A, S) ทติยกรรม (M) และเพิ่มศักยภาพของหน่วยบริการในระดับตติยกรรม (M, F) ให้มีศักยภาพในการดูแล รักษาผู้ป่วยได้มากขึ้น รวมถึงให้หน่วยปฐมภูมิมีบทบาทในการส่งเสริม ป้องกันโรคที่พบบ่อย ในโรคที่เกี่ยวข้องกับ 5 สาขาหลัก ทำให้ลดการส่งต่อในระยะแรก ลดอัตราการเกิดโรคในอนาคต ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในภาพรวมดีขึ้น โดยในปีนี้มีผู้ส่งผลงานเข้าประกวดในสาขาต่าง ๆ และได้รับรางวัล ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ส่งผลงานเข้าประกวดในสาขาต่างๆ และได้รับรางวัล

ลำดับ	สาขา	สูติ-นรีเวช			ศัลยกรรม			อายุรกรรม			กุมารเวชกรรม			ศัลยกรรมกระดูกและข้อ		
		จำนวน	ได้รางวัล	ได้ตีพิมพ์	จำนวน	ได้รางวัล	ได้ตีพิมพ์	จำนวน	ได้รางวัล	ได้ตีพิมพ์	จำนวน	ได้รางวัล	ได้ตีพิมพ์	จำนวน	ได้รางวัล	ได้ตีพิมพ์
1	ปฐมภูมิ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
2	ตติยกรรม	15	0	0	0	3	3	38	0	4	8	0	0	1	0	0
3	ดตติยกรรม	10	1	1	5	0	0	14	0	0	3	0	0	5	0	0
4	สนับสนุนบริการ	1	0	0	2	0	0	2	0	0	3	0	0	2	0	0
5	สนับสนุนบริหาร	1	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0
6	นวัตกรรม	4	0	0	8	0	1	9	0	1	10	0	0	9	2	2
7	Meta R2R	1	0	1	0	1	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0
รวม		32	1	1	15	3	3	66	0	7	29	0	0	17	2	2

จากตารางแสดงให้เห็นว่า สาขาอายุรกรรมเป็นกลุ่มที่มีผู้ส่งผลงานส่งเข้าประกวดมากที่สุด คือ 66 เรื่อง คิดเป็น 41.51% รองลงมาคือ สูติ-นรีเวช 32 เรื่อง คิดเป็น 20.12% กุมารเวชกรรม 29 เรื่อง คิดเป็น 18.24% ศัลยกรรมกระดูกและข้อ 17 เรื่อง คิดเป็น 10.7% และศัลยกรรม 15 เรื่อง คิดเป็น 9.43% ซึ่งหากแบ่งผลงานตามประเภทของโรงพยาบาล จะได้ข้อมูลดังเสนอในตาราง ด้านล่างนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนผู้ส่งผลงานเข้าประกวดในสาขาต่างๆ และได้รับรางวัล

จากตารางพบว่า โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) มีผู้ส่งผลงานส่งเข้าประกวดมากที่สุด คือ 68 เรื่อง คิดเป็น 42.77% รองลงมาคือ โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) 33 คิดเป็น 20.75% เรื่อง โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) 31 เรื่อง คิดเป็น 19.5% โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน (รพ.สต.) 4 เรื่อง คิดเป็น 2.52% นอกจากนี้ยังมีผลงานจากโรงพยาบาลสังกัดอื่นเข้าร่วมส่งประกวดอีก 23 เรื่อง คิดเป็น 14.46% ทั้งนี้หากจะแบ่งผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวดจะได้ข้อมูลดังนี้

ภาคเหนือ รวม 36 ชิ้นงาน

เขตสุขภาพ/จังหวัด	จำนวน	ประเภทโรงพยาบาล				ประเภทส่งประกวด							
		รพสต	รพช	รพท	รพศ	ปฐม	ทุติ	ตติ	Meta	นวัตกรรม	บริการ	บริหาร	
เขตสุขภาพที่ 1													
เชียงราย	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
เชียงใหม่	2	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
น่าน	16	1	10	5	0	1	5	0	1	7	2	1	
แพร่	3	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
แม่ฮ่องสอน	4	0	4	0	0	0	1	0		1	1	2	
ลำพูน	3	0	3	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0
รวม	29	1	23	5	0	1	14	0	2	8	3	3	
เขตสุขภาพที่ 2													
ตาก	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
เพชรบูรณ์	2	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0
อุดรดิตถ์	4	0	1	0	3	0	0	0	1	2	1	0	0
รวม	7	0	1	3	3	0	0	2	2	2	1	0	
เขตสุขภาพที่ 3													
ไม่ส่งผลงานเข้าร่วมประกวด													

ตารางที่ 2 แสดงผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวด ภาคเหนือ

ภาคกลาง รวม 22 ชิ้นงาน ** เป็นผลงานของโรงพยาบาลสังกัดอื่นๆ 17 ชิ้นงาน**

เขตสุขภาพ/จังหวัด	จำนวน	ประเภทโรงพยาบาล				ประเภทส่งประกวด						
		รพสต	รพช	รพท	รพศ	ปฐม	ทุติ	ตติ	Meta	นวัตกรรม	บริการ	บริหาร
เขตสุขภาพที่ 4												
ปทุมธานี	4	0	1	3	0	0	1	1	1	1	0	0
สิงห์บุรี	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
รวม	5	0	2	3	0	0	2	1	1	1	0	0
โรงพยาบาลในสังกัดอื่น	1	โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์				0	0	0	0	1	0	0
	1	โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม				0	1		0	0	0	0
	9	โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย				0	0	2	0	6	1	0
	6	โรงพยาบาลเอกชน				0	1	1	0	0	4	0
รวม	17					7	7	1	1	1	0	0

ตารางที่ 3 แสดงผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวด ภาคกลาง

ภาคตะวันตก รวม 1 ชิ้นงาน

เขตสุขภาพ/จังหวัด	จำนวน	ประเภทโรงพยาบาล				ประเภทส่งประกวด						
		รพสต	รพช	รพท	รพศ	ปฐม	ทุติ	ตติ	Meta	นวัตกรรม	บริการ	บริหาร
เขตสุขภาพที่ 5												
นครปฐม	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
รวม	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0

ตารางที่ 4 แสดงผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวด ภาคตะวันออก

ภาคตะวันออก รวม 11 ชิ้นงาน

เขตสุขภาพ/จังหวัด	จำนวน	ประเภทโรงพยาบาล				ประเภทส่งประกวด						
		รพสต	รพช	รพท	รพศ	ปฐม	ทุติ	ตติ	Meta	นวัตกรรม	บริการ	บริหาร
เขตสุขภาพที่ 6												
จันทบุรี	6	0	0	0	6	0	0	3	0	3	0	0
ชลบุรี	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
ปราจีนบุรี	3	0	0	0	3	0	0	3	0	0	0	0
สมุทรปราการ	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
รวม	11	0	0	2	9	0	0	7	0	4	0	0

ตารางที่ 5 แสดงผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวด ภาคตะวันออก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 68 ชิ้นงาน ** เป็นผลงานของโรงพยาบาลสังกัดอื่น 1 ชิ้นงาน**

เขตสุขภาพ/จังหวัด	จำนวน	ประเภทโรงพยาบาล				ประเภทส่งประกวด							
		รพสต	รพช	รพท	รพศ	ปฐม	ทุติ	ตติ	Meta	นวัตกรรม	บริการ	บริหาร	
เขตสุขภาพที่ 7													
ขอนแก่น	6	0	0	0	6	0	0	4	0	0	1	1	
มหาสารคาม	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	
ร้อยเอ็ด	3	0	3	0	0	0	2	0	0	1	0	0	
รวม	10	0	3	1	6	0	2	4	0	2	1	1	
เขตสุขภาพที่ 8													
นครพนม	9	1	8	0	0	0	8	0	0	1	0	0	
บึงกาฬ	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
เลย	2	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	
สกลนคร	7	1	4	2	0	1	5	0	0	1	0	0	
หนองคาย	5	0	5	0	0	0	5	0	0	0	0	0	
หนองบัวลำภู	6	0	4	2	0	0	3	1	0	2	0	0	
อุดรธานี	6	1	0	2	3	0	0	3	0	3	0	0	
รวม	36	3	22	8	3	1	23	4	0	8	0	0	
เขตสุขภาพที่ 9													
นครราชสีมา	6	0	0	0	6	0	1	5	0	0	0	0	
บุรีรัมย์	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
รวม	7	0	1	0	6	0	2	5	0	0	0	0	
เขตสุขภาพที่ 10													
ยโสธร	11	0	4	7	0	0	6	0	0	5	0	0	
อุบลราชธานี	3	0	2	0	1	0	2	0	0	1	0	0	
รวม	14	0	6	7	1	0	8	0	0	6	0	0	
โรงพยาบาลสังกัดอื่น	1	โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม				0	1	0	0	0	0	0	
รวม	1					0	1	0	0	0	0	0	

ตารางที่ 6 แสดงผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตสุขภาพ/จังหวัด	จำนวน	ผลงาน										
		ประเภทโรงพยาบาล				ประเภทส่งประกวด						
		รพสต	รพช	รพท	รพศ	ปฐม	ทุติ	ตติ	Meta	นวัตกรรม	บริการ	บริหาร
ภาคใต้ รวม	21	** เป็นผลงานของโรงพยาบาลสังกัดอื่น 2 ชิ้นงาน										
เขตสุขภาพที่ 11												
กระบี่	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
รวม	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
โรงพยาบาลสังกัดอื่น	1	โรงพยาบาลเอกชน				0	0	1	0	0	0	0
รวม	1					0	1	0	0	0	0	0
เขตสุขภาพที่ 12												
ปัตตานี	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
พัทลุง	5	0	5	0	0	0	4	0	0	1	0	0
ยะลา	3	0	3	0	0	0	2	0	0	1	0	0
สงขลา	6	0	0	1	5	0	1	5	0	0	0	0
รวม	15	0	9	1	5	0	8	5	0	2	0	0
โรงพยาบาลสังกัดอื่น	4	โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย				0	0	3	0	0	1	0
รวม	4					0	0	3	0	0	1	0

ตารางที่ 7 แสดงผลงานตามเขตบริการสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล และประเภทการส่งประกวด ภาคใต้

ในส่วนข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของผลงาน ได้นำเฉพาะข้อมูลของหัวหน้าโครงการมาจำแนกตามวิชาชีพและวุฒิการศึกษา โดยแสดงผลได้ตามตารางต่อไปนี้

วิชาชีพ	วุฒิการศึกษา					
	สูงกว่า ป.เอก	ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	ต่ำกว่า ป.ตรี	รวม
พยาบาล	0	1	50	68	0	119
กายภาพบำบัด	0	0	1	8	0	9
เภสัชกร	0	0	3	5	0	8
แพทย์	2	2	1	2	0	7
นักวิชาการสาธารณสุข	0	0	2	3	0	5
กิจกรรมบำบัด	0	0	0	3	0	3
ผู้ช่วยพยาบาล	0	0	0	0	2	2
แพทย์ไทย	0	0	0	1	0	1
นักเทคนิคการแพทย์	0	0	1	0	0	1
ผู้ช่วยเหลือคนไข้	0	0	0	0	1	1
บริบาลเภสัช	0	0	0	1	0	1
วิศวกรรมโยธา	0	0	1	0	0	1
เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์	0	0	0	0	1	1
รวม	2	3	59	91	4	159

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลด้านวิชาชีพ และวุฒิการศึกษาของหัวหน้าโครงการ

จากตารางพบว่า มีผลงานเข้าร่วมประกวดจากหลายสาขาวิชาชีพ ซึ่งในส่วนนักวิจัยหลักผู้เป็นหัวหน้าโครงการก็ยังคงเป็นวิชาชีพพยาบาลมากที่สุด รองลงมาคือกายภาพบำบัด เกสซ์กร แพทย์ สาธารณสุข ผู้ช่วยพยาบาล แพทย์แผนไทย นักเทคนิคการแพทย์ ผู้ช่วยเหลือคนไข้ บริบาลเกสซ์ และยังมีสายสนับสนุนอย่างวิศวะ และโสตทัศนอุปกรณ์ ร่วมส่งผลงานด้วย

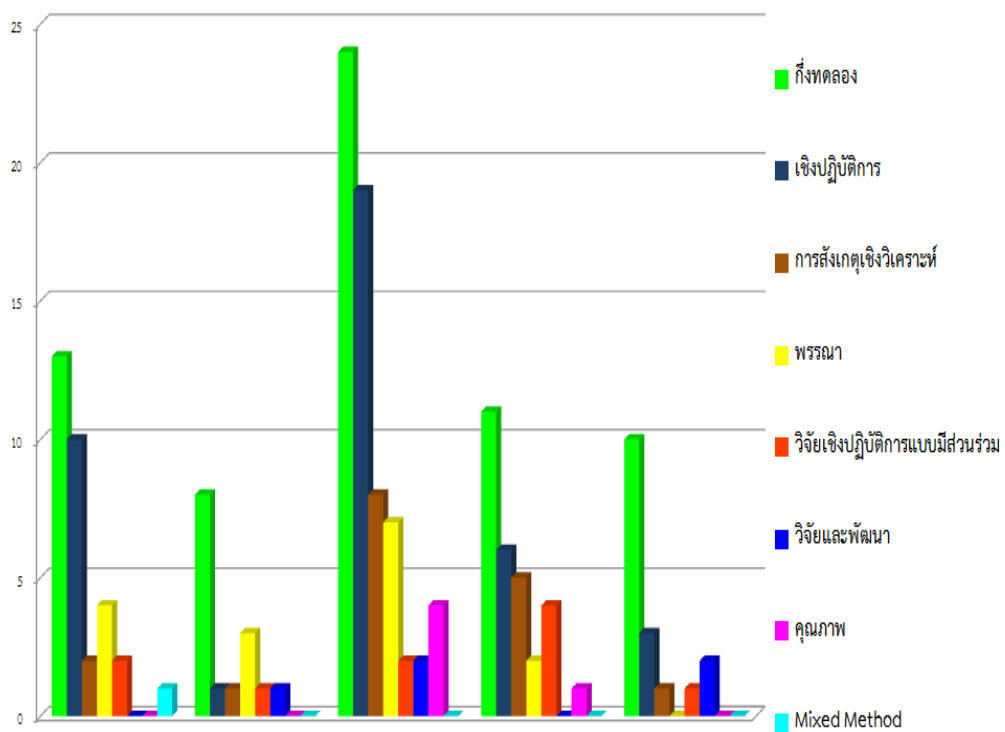
ในส่วนของการนำผลงานไปใช้งานนั้น ผลงานส่วนใหญ่มีระดับการใช้งานอยู่ที่ระดับ 2 และ 1 โดยผลงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลศูนย์ จะอยู่ในระดับ 1 คือการนำไปใช้ในหน่วยงานตนเองเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ผลงานของโรงพยาบาลทั่วไปจะอยู่ในระดับ 2 คือนำไปใช้ในหน่วยงานตนเองและหน่วยงานอื่นในองค์กร และหากมองผลงานของโรงพยาบาลสังกัดอื่นพบว่า อยู่ในระดับนำไปใช้ในหน่วยงานตนเองและหน่วยงานอื่นในองค์กรเช่นกัน ในส่วนของการได้รับรางวัลพบว่า โรงพยาบาลทั่วไป มีสัดส่วนของผลงานที่ได้รับรางวัลมากที่สุด รองลงมาคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลชุมชน ในอัตราส่วน 25.81% 25% 21.21% และ 16.17% ตามลำดับ ส่วนการได้เผยแพร่ผลงานนั้น โรงพยาบาลทั่วไปก็ยังคงเป็นโรงพยาบาลที่มีสัดส่วนของผลงานที่ได้รับการเผยแพร่มากที่สุด รองลงมาคือ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ด้วยสัดส่วน 41.94% 36.76% 36.32% และ 25% ตามลำดับ ดังตารางและกราฟที่ปรากฏด้านล่างนี้

ระดับการใช้	รพสต			รพช			รพท			รพศ			รพ.สังกัดอื่น		
	จำนวน	เผยแพร่	ได้รางวัล	จำนวน	เผยแพร่	ได้รางวัล	จำนวน	เผยแพร่	ได้รางวัล	จำนวน	เผยแพร่	ได้รางวัล	จำนวน	เผยแพร่	ได้รางวัล
0 เพิ่งทำวิจัยเสร็จ	0	0	0	0	0	0	4	1	1	2	0	0	0	0	0
1 ในหน่วยงานตนเอง	2	1	1	31	7	3	4	1	0	16	5	4	10	0	0
2 หน่วยงานตนเอง และ หน่วยงานอื่นๆ ในองค์กร	2	0	0	27	11	5	14	6	2	12	7	3	11	0	0
3 ใช้งานหลายแห่งใน จว เดียวกัน	0	0	0	8	5	2	3	2	2	2	0	0	1	0	0
4 ทั้ง จว.	0	0	0	1	1	1	4	1	1		0	0	0	0	0
5 ทั้งประเทศ	0	0	0	1	1	0	2	2	2	1	0	0	1	0	0
รวม	4	1	1	68	25	11	31	13	8	33	12	7	23	0	0

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลระดับการนำผลจากงานวิจัยไปใช้งานจริง

รูปแบบการวิจัย	สูติ	ศัลย์	Med	เด็ก	Ortho	รวม
กึ่งทดลอง	13	8	24	11	10	66
เชิงปฏิบัติการ	10	1	19	6	3	39
การสังเกตเชิงวิเคราะห์	2	1	8	5	1	17
พรรณนา	4	3	7	2	0	16
วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	2	1	2	4	1	10
วิจัยและพัฒนา	0	1	2	0	2	5
วิจัยเชิงคุณภาพ	0	0	4	1	0	5
Mixed Method	1	0	0	0	0	1
รวม	32	15	66	29	17	159

รูปแบบการวิจัย

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลรูปแบบของงานวิจัย

จากตารางสรุปรูปแบบการวิจัย แสดงให้เห็นกระบวนการที่นักวิจัยนำมาใช้ พบว่าไม่ว่าจะในภาพรวมหรือในรายละเอียดแต่ละสาขา มีการเลือกใช้วิธีการวิจัยในทิศทางเดียวกัน โดยการวิจัยแบบกึ่งทดลอง เป็นรูปแบบการทำวิจัยที่ถูกเลือกใช้มากที่สุด ตามมาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การสังเกตเชิงวิเคราะห์ การวิจัยเชิงพรรณนา วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิจัยและพัฒนา วิจัยเชิงคุณภาพ และ Mixed Method ในอัตราส่วน 41.51% 24.53% 10.69% 10.07% 6.29% 3.14% 3.14% และ 0.63% ตามลำดับ และหากจะนำงานวิจัยที่มีมาศึกษาในประเด็นความสนใจของผู้ทำวิจัย จะพบว่าสามารถแบ่งประเด็นความสนใจเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 7 ประเด็น คือ การรักษาและวินิจฉัย การป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสุขภาพ การบริหาร พัฒนาระบบ เศรษฐศาสตร์ นโยบาย สนับสนุนบริการ ธุรกิจ IT, Lab, X-ray, เภสัชกรรม/ทันตกรรม ดังข้อมูลแสดงด้านล่าง

รักษาและวินิจฉัยโรค 37 เรื่อง (คิดเป็น 62.71%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
สุติกรรม	0	2	1	0	0	0	0
ศีลยกรรม	0	0	1	2	0	0	0
อายุรกรรม	0	12	1	4	1	1	0
กุมารเวชกรรม	0	6	0	3	2	0	0
ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	0	0	1	0	0	0	0

ป้องกันและควบคุมโรค 33 เรื่อง (คิดเป็น 20.75%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
สุติกรรม	1	5	0	2	0	0	0
ศีลยกรรม	0	1	0	0	1	0	0
อายุรกรรม	0	7	3	3	0	0	1
กุมารเวชกรรม	0	0	3	0	2	0	0
ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	1	0	0	2	1	0	0

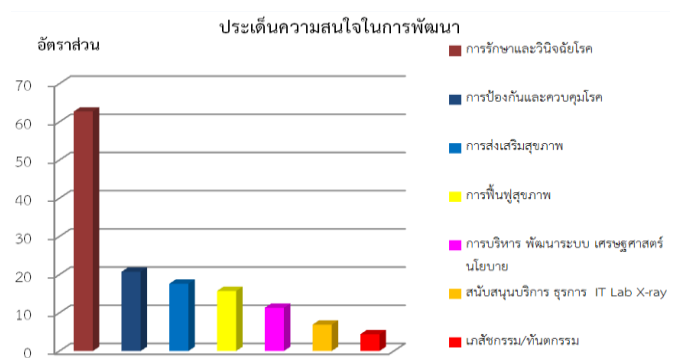
ส่งเสริมสุขภาพ 28 เรื่อง (คิดเป็น 17.61%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
สุติกรรม	0	5	4	3	0	0	1
ศีลยกรรม	0	0	0	1	0	0	0
อายุรกรรม	0	6	0	1	0	0	0
กุมารเวชกรรม	1	2	1	0	0	0	2
ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	0	0	0	0	1	0	0

ฟื้นฟูสุขภาพ 25 เรื่อง (คิดเป็น 15.72%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
สุติกรรม	0	0	1	1	0	0	0
ศีลยกรรม	0	0	1	1	0	0	0
อายุรกรรม	0	5	3	0	1	1	0
กุมารเวชกรรม	0	1	2	0	0	0	1
ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	0	0	3	5	0	0	1

การบริหาร พัฒนาระบบ เศรษฐศาสตร์ นโยบาย 18 เรื่อง (คิดเป็น 11.32%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
สุติกรรม	0	3	1	1	0	1	0
ศีลยกรรม	0	0	0	1	0	0	0
อายุรกรรม	0	3	2	2	2	0	0
กุมารเวชกรรม	1	1	0	0	0	0	0

สนับสนุนบริการ ธุรกิจ IT Lab X-ray 11 เรื่อง (คิดเป็น 6.91%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
สุติกรรม	0	1	0	0	0	0	0
ศีลยกรรม	0	2	2	0	2	0	0
กุมารเวชกรรม	0	1	0	1	0	0	1
ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	0	1	0	0	0	0	0

เภสัชกรรม/ทันตกรรม 7 เรื่อง (คิดเป็น 4.40%)							
	รพสต	รพช	รพท	รพศ	รพม	สังกัดอื่น	เอกชน
ศีลยกรรม	0	4	2	0	0	0	0
ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	0	0	0	1	0	0	0

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลประเด็นในการทำงานวิจัย

สามารถเรียงลำดับประเด็นที่ผู้ปฏิบัติงานให้ความสนใจได้ดังนี้ การรักษาและวินิจฉัยโรค 37 เรื่อง (62.71%) การป้องกันและควบคุมโรค 33 เรื่อง (20.75%) การส่งเสริมสุขภาพ 28 เรื่อง (17.61%) การฟื้นฟูสุขภาพ 25 เรื่อง (15.72%) การบริหาร พัฒนาระบบ เศรษฐศาสตร์ นโยบาย 18 เรื่อง (11.32%) สนับสนุนบริการ ธุรการ IT, Lab, X-ray 11 เรื่อง 6.91%) เภสัชกรรม/ทันตกรรม 7 เรื่อง (4.40%)

ข้อมูลที่เสนอในข้างต้น เป็นข้อมูลจากการสังเคราะห์ผลงานวิจัยในมุมของจำนวนการส่งประกวด แยกตามภาค เขตสุขภาพ จังหวัด ประเภทโรงพยาบาล สาขาหลัก กลุ่มการส่งประกวด ประเด็นที่สนใจ การได้รับรางวัลและได้เผยแพร่ ในส่วนต่อไปจะเป็นผลการสังเคราะห์ผลงานโดยใช้กรอบแนวคิดใหญ่ๆ 2 เรื่อง คือ กรอบแนวคิดเรื่อง 6 เสาหลักสุขภาพ หรือ 6 Building Block ของ WHO ได้แก่ การให้บริการ บุคลากร ระบบสารสนเทศ ด้านสุขภาพ ยาและเวชภัณฑ์ ระบบการคลังด้านสุขภาพ ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล และกรอบแนวคิดเรื่อง KPI ของสาขาหลักแต่ละสาขา ดังนี้

ข้อมูลการสังเคราะห์ Service plan สาขาหลัก 5 สาขา ด้วยกรอบ 6 building blocks ของ WHO

<p>การออกแบบระบบการให้บริการ</p>	<p>ในด้านการให้บริการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาระบบบริการในแง่มุมต่างๆ โดยจะแยกสังเคราะห์เป็นสาขา แยกรายประเด็น 4 ประเด็น ได้แก่ การป้องกัน การดูแลรักษา การคัดกรอง/เฝ้าระวัง และการสร้างเสริมสุขภาพ</p> <p>สูติกรรม</p> <p>ประเด็นการป้องกัน เป็นเรื่องของการนับการตั้งครรภ์เพื่อป้องกันการเสียชีวิตของทารก การป้องกันการตกเลือด การเกิดภาวะหนาวสั่นของมารดาหลังคลอด และการตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่น โดยใช้เครื่องมือคือ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ความรู้และแนะนำแนวทางการปฏิบัติ ส่วนการป้องกันการสลับตัวของทารก และการพลัดตกจากมารดาขณะให้นม ได้ใช้นวัตกรรมมาช่วยให้ไม่มีอุบัติเหตุดังกล่าว</p> <p>ประเด็นการดูแลรักษา เรื่องหลักคือ “นมแม่” ไม่ว่าจะเป็นการช่วยให้มารดาให้นมลูกเป็น การเพิ่มน้ำนม การสร้างสายใยความผูกพันแม่กับลูก ซึ่งกระบวนการที่ใช้ได้แก่ โปรแกรมการสอน โดยมีการฝึกปฏิบัติ และประเมินผลมาใช้ในการเสริมสร้างทักษะให้มารดาใหม่ ทั้งในการดูแลลูกและดูแลตัวเอง</p> <p>ประเด็นการคัดกรอง/เฝ้าระวัง คือ การคัดกรองธาลัสซีเมีย และมารดาที่มีภาวะโรคโลหิตจาง โดยการสร้างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแล ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติตัวของหญิงตั้งครรภ์</p> <p>ประเด็นสร้างเสริมสุขภาพ มีการนำสมุนไพรไทยมาช่วยในการเพิ่มน้ำนมมารดา</p>
----------------------------------	---

ศัลยกรรม	<p>ประเด็นในการป้องกัน คือ การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดแก่บุคลากรได้เช่นกัน มีดผ่าตัดบาด โดยมีนวัตกรรมกึ่งที่มีมาช่วย ตามมาด้วยการจัดทำโปรแกรม การเตรียมผู้ป่วย เพื่อป้องกันการอุบัติเหตุอันจะทำให้ต้องงด เลื่อนการผ่าตัด</p> <p>ประเด็นในการดูรักษา ได้แก่ การหาแนวทางในการผ่าตัดที่เหมาะสม เป็นการ พัฒนาแนวทางในการผ่าตัดโดยการระดมสมอง และใช้การศึกษาข้อมูลย้อนหลัง มาพัฒนากระบวนการรักษา การฟื้นฟู ดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดโดยการสร้างแนวทางการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็น การสวนล้างกระเพาะปัสสาวะ การถอดท่อช่วยหายใจ เป็นต้น</p> <p>ประเด็นในการคัดกรอง เป็นใช้วิธีศึกษาข้อมูลย้อนหลังเพื่อนำมาสร้างเป็น โปรแกรมการคัดกรองผู้ป่วยแต่ละโรค</p> <p>ประเด็นการฟื้นฟูสุขภาพ ได้แก่ การป้องกันหลอดเลือดในผู้ป่วยมะเร็ง โดยใช้ นวัตกรรมวงล้อเพิ่มองศาแขนมาช่วย</p>
อายุกรรม	<p>ประเด็นที่ทำในส่วนของ การป้องกัน ได้แก่ เรื่อง ปอดอักเสบ การเกิดแผลกดทับ การติดเชื้อระบบปัสสาวะ และการปนเปื้อนเชื้อโรคทางเครื่องช่วยหายใจ โดยมีกระบวนการคือ ทำคู่มือแจก ลงเยี่ยมบ้าน มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติ ในการเตรียมรถฉุกเฉินให้พร้อมในการปฏิบัติงาน</p>
	<p>ประเด็นในด้านการดูแล รักษา ทำในเรื่อง ผู้ป่วย COPD, DM ฉีดอินซูลิน HT หลอดเลือดสมอง การใช้ยาฟาริน ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ การให้ยาทางสาย อาหาร การวินิจฉัยการเกิด SEPSIS โดยใช้กระบวนการ KM เข้ามาช่วย ในการวางแผนจัดทำโปรแกรมต่างๆ เพื่อดูแล รักษาผู้ป่วย เช่น การหย่า เครื่องช่วยหายใจ การลดความคลาดเคลื่อนทางยา ลดการติดเชื้อผู้ป่วย คาสายสวนปัสสาวะ โดยส่วนใหญ่สำหรับผู้ป่วยเรื้อรัง การออกแบบบริการ จะเป็นโปรแกรมให้ความรู้ สอนให้ปฏิบัติตาม มีการควบคุมดูแล และทดสอบ โดยให้ปฏิบัติจริง รวมถึงประสานเครือข่ายชุมชนรอบข้างในการดูแลที่บ้าน และ มีการทวนสอบเมื่อมาเจอตามนัด เน้นการดูแลรักษาเพื่อป้องกันการดำเนิน ของโรคในระดับถัดไป</p>
	<p>ประเด็นในการคัดกรอง เฝ้ารวัง ทำในเรื่อง STIME ใช้เลือดออก วัณโรค การพลัดตกหกล้ม โดยการใช้แบบประเมิน ทำแนวปฏิบัติ และการติดตาม ผลการรักษาและการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย</p>
	<p>ประเด็นในการส่งเสริมสุขภาพ ทำกับผู้ป่วย COPD เป็นส่วนใหญ่ โดยการ การบริหารจัดการยาให้ผู้ป่วยได้รับยาเหมาะสม การใช้สมุนไพรไทยมาช่วยอัตราการ หายใจ การใช้อาณานิคมมาช่วยในการฟื้นฟูระบบการหายใจ รวมถึงมีกิจกรรม ในการอบรม ธารณะ และควบคุมพฤติกรรมของผู้ป่วย</p>
กุมาร เวชกรรม	<p>ประเด็นการป้องกัน มีการลงเยี่ยมบ้านเพื่อติดตาม ดูแลทารกแรกเกิด รวมถึงการ คำณวนน้ำหนักทารกในครรภ์เพื่อไม่ให้เกิดภาวะเด็กน้ำหนักตัวน้อย การเตรียม ความพร้อมของรถพยาบาลสำหรับทารก การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านคือ ผ้าขาวม้า มาทำอุ้มนอนหลับสบายพักเพียงพอ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง</p>

		<p>ประเด็นการดูแลรักษา มีนวัตกรรมเข้ามาช่วยไม่ให้เกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นลูกอมกันกัดสาย Suction ถุงเก็บปัสสาวะ การสร้างระบบในการดูแลทารกตัวเหลือง การผลิตตุ๋บสำหรับใช้ในเด็กน้ำหนักน้อย การสร้างแนวทางปฏิบัติในการดูแลเด็กที่คาสายหลอดเลือดดำ แนวปฏิบัติในการป้องกันเด็กชัก โปรแกรมฝึกปฏิบัติให้ผู้ดูแลสามารถพญาให้ผู้ป่วยได้ถูกต้อง และมีการประดิษฐ์นวัตกรรมมาช่วยให้พญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเก็บสิ่งส่งตรวจจากเด็ก รวมถึงให้ความสนในเรื่องภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ ของทารก นอกจากการติดเชื้อ เช่น การเกิดแผล หรืออาการแพ้เวชภัณฑ์ที่ใช้ในการทำหัตถการ</p> <p>ประเด็นการคัดกรอง มีการใช้ อสม ในการช่วยคัดกรองพัฒนาการเด็ก การพัฒนาระบบการคัดกรองเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ</p> <p>ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพจะเน้นไปที่การได้รับวัคซีน และการสร้างระบบการดูแลผู้ป่วยหัดเด็ก มีการสร้างระบบฐานข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลของแม่และเด็กในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวก</p>
	ศัลยกรรมกระดูกและข้อ	<p>ในส่วนของศัลยกรรมกระดูกและข้อนั้น ผลงานที่ส่งมาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดูแลรักษาเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นลักษณะของการสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อสร้างความสุขสบาย และเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ผู้ป่วย การจัดทำโปรแกรมต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรักษา</p>
		<p>ประเด็นการป้องกัน คือ การป้องกันการติดเชื้อมด้วยการล้างมือ และการผลิตกรรมมาเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดหลังจากการผ่าตัดได้ เช่น นวัตกรรมห้อยกันเท้าตกและข้อเท้าเขย่ง เป็นต้น</p>
		<p>ประเด็นการฟื้นฟูสุขภาพ มีการผลิตอุปกรณ์ให้ผู้ป่วยสามารถนำไปฟื้นฟูตนเองที่บ้านได้ รวมถึงการจัดโปรแกรมโภชนาการที่เหมาะสมแก่ภาวะของโรค รวมถึงโปรแกรมในการดูแลผู้ป่วยในด้านมิติทางจิตใจอีกด้วย</p>
บุคลากร	-	
ระบบสารสนเทศด้านสุขภาพ		<p>มีการจัดทำโปรแกรมในการพัฒนาฐานข้อมูลด้าน อุบัติเหตุจราจร / การส่งต่อ / ฐานข้อมูลผู้ป่วยหอบหืด / ดูแลตัวเอง / การใช้ยาพาาริน / ความชุกผู้ป่วย / เอ็กซ์เรย์ / เปิดหอ ICU / แพ้ห้องคลอด / คลังชุดทำแผล / แม่และเด็ก รวมถึงการติดตามข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ GAP และนำมาใช้ในการพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยต่อไป</p>
ยาและเวชภัณฑ์		<p>มีการผลิตนวัตกรรมที่นำมาช่วยในการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก เช่น ผ้าก๊อชที่ใช้ในการผ่าตัด / ไม้ตาม Fix Fast / ถุงเก็บปัสสาวะเด็ก / กล้องทิ้งมีด / Flexible light รวมถึงนวัตกรรมที่ป้องกันภาวะแทรกซ้อน และอันตรายที่จะเกิดแก่ผู้ป่วย นอกจากนี้ยังมีการผลิตเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ในราคาไม่แพง สำหรับให้ผู้ป่วยได้นำกลับไปฟื้นฟูตัวเองที่บ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาอีกด้วย</p>
ระบบการคลังด้านสุขภาพ	-	
ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล	-	

ตารางที่ 2 Service plan สุขภาพช่องปาก จำแนกตาม 6 building blocks ของ WHO

ลำดับ	6 องค์ประกอบ	ผลงานสุขภาพช่องปากแยกตามองค์ประกอบ
1	การให้บริการ การส่งมอบบริการ	<p>มิติล่งเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนารูปแบบบริการทันตกรรมใกล้บ้าน ใกล้ใจ <p>มิติรักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทันตกรรมไร้ Unit สำหรับคนพิเศษ - ใช้แบบระบายสีการดูแลส่งเสริมการแปรงฟันของเด็กอายุ 1 – 6 ปี - อัตราการประสบความสำเร็จและอัตราการอยู่รอดของการปลูกถ่ายฟันกรามซี่ที่ 3 - การประเมินผลการอุดฟันเด็กเล็กด้วยวิธี SMART Technique ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอนุบาล <p>มิติป้องกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลของ EAP ส่งผลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ดูแลและผู้ปกครองเด็กก่อนวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอยู่ดีมีสุข <p>การติดตามต่อเนื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำเนิดสมุดนัดฟันเทียม - สมุดตรวจสุขภาพช่องปาก
2	บุคลากรด้านสุขภาพ	- เป็นการใช้ทรัพยากรบุคคล ที่คุ้มค่า ในผลงาน การพัฒนารูปแบบบริการทันตกรรมใกล้บ้าน ใกล้ใจ
3	สารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - สภาวะโรคฟันผุและปัจจัยเสี่ยงในเด็กอายุ 0-3 ปี - รูปแบบความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมกับสภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กชั้นประถมศึกษา - ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมของผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4	ยา เวชภัณฑ์ วัคซีน เครื่องมือ	<ul style="list-style-type: none"> - เต็มตามฟลูออไรด์ทาเพลิน - นวัตกรรมกระปุกเก็บไฟล์ สะดวกสูง ประหยัดสุด
5	การเงิน	
6	การนำธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วม	- การพัฒนารูปแบบการจัดบริการทันตสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

วุฒิการศึกษาเจ้าของผลงานที่ส่งเข้าร่วม

ตามแผนการจัดระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สุขภาพช่องปาก ทั้ง 14 ผลงาน

ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
3	9	2

สรุป

ผลงาน R2R ตามแผนการจัดระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สุขภาพช่องปาก จำนวน 14 ผลงาน ภาคเหนือ จากจังหวัดน่านทั้ง 4 ผลงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 ผลงาน จากจังหวัด บึงกาฬ ร้อยเอ็ด เลย อุบลราชธานี บัวลำภู จังหวัดละ 1 ผลงาน นครพนม 2 ผลงาน หนองคาย 2 ผลงาน ส่วนภาคใต้ 1 ผลงานจาก จังหวัดยะลา ข้อสังเกตพบว่า ไม่เห็นผลงานระดับตติยภูมิต่างส่งเข้าร่วมในปี นี้ มิติส่งเสริม กับมิติการรักษา 5 ผลงาน เท่าๆ กัน ส่วนมิติฟื้นฟู ยังไม่มีผลงานในปี นี้ ถึงแม้ไม่มีผลงานใดได้รับคัดเลือกเป็นผลงานดีเด่น แต่เห็นผลลัพธ์ของความพยายามแก้ปัญหาในหน่วยงาน ขอเป็นกำลังใจให้ นักวิจัย ค้นหาประเด็นคำถามวิจัยในงานประจำอย่างสม่ำเสมอ และดำเนินการต่อเนื่องจนเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน ส่งผลงานเข้าร่วมในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลงานที่ส่งเข้าร่วม มีเรื่องที่น่าสนใจหลายผลงาน แต่ผลลัพธ์อาจยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร อาจต้องคำนึงถึง ตัวชี้วัดความสำเร็จของงานสุขภาพช่องปาก ที่สอดคล้องตามนโยบาย ดังนี้

1. เด็กอายุ 3 ปี มีฟันน้ำนมผุไม่เกินร้อยละ 50
2. ผู้สูงอายุ รอคิวทำฟันเทียมไม่เกิน 6 เดือน
3. ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงบริการ ร้อยละ 20

เป็นแนวทางการพัฒนางานประจำต่อเนื่อง และสามารถใช้อองค์ประกอบพื้นฐาน 6 ประการ Six building blocks มาจัดทำแผนพัฒนาต่อเนื่อง ยิ่งจะทำให้เห็นช่องว่างในงานประจำเด่นชัดขึ้น นำมาเป็น ประเด็นคำถามใหม่ในการพัฒนางานประจำด้วยการวิจัย โดยไม่ละเลยการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง ในการป้องกันการศึกษาซ้ำในประเด็นเดิม และพัฒนางานในบริบทพื้นที่ สนองต่อความต้องการกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงครอบคลุมการบริการที่เน้นคุณภาพและความปลอดภัย ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่ได้มาตรฐาน โดยเครือข่ายบริการเชื่อมโยงที่ไร้รอยต่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การจัดสรรทรัพยากร ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสร้างความรู้ใหม่ ในงานประจำอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
Wisdom of the Land

หนังสือแสดงเจตนาให้เผยแพร่ผลงานในคลังสารสนเทศสถาบันของมหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University's Institutional Repository (Mahidol IR)
(<http://repository.li.mahidol.ac.th>)

เขียนที่ ศูนย์บริการแพทย์กาญจนาภิเษก
วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ด้วยหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล จะดำเนินการรวบรวมผลงานวิชาการของบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อนำไปเผยแพร่เอกสารฉบับเต็ม (Full text) ในรูปแบบสื่อดิจิทัลบนคลังสารสนเทศสถาบัน
ของมหาวิทยาลัยมหิดล (Mahidol IR) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว..... นาส โสมศรี จิตวิริยธรรม

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา (ระดับชำนาญการพิเศษ) งาน/สาขาวิชา/ภาควิชา..... ภาควิชา อธิปไตย และบริหารงาน
ศูนย์บริการแพทย์กาญจนาภิเษก คณะ/สถาบัน แผนกบริหาร วิทยาลัยพยาบาล

ยินยอมให้เผยแพร่เอกสารฉบับเต็ม (Full text) ในรูปแบบสื่อดิจิทัล

- บทความวารสาร คู่มือปฏิบัติงาน งานวิเคราะห์ งานสังเคราะห์ ทรัพย์สินทางปัญญา
 หนังสือ/ตำรา อื่นๆ โปรดระบุ

๑. การบริการด้าน อำนวยความสะดวก รวดเร็ว R2R ตามแผนก-จัดระบบ บริการสุขภาพ (Service Plan)
๒. การบริการด้าน อำนวยความสะดวก รวดเร็ว R2R ด้านวิทยธรรม
๓. ตามกฎบัตร และแผนภาพของเมืองฯ บนคลังข้อมูลของ รพ.กาญจนาภิเษก ที่ร่วมจัดทำร่วมกับ R2R ประจำปี 2561
๔.

ไม่ยินยอม เนื่องจาก.....

(ลงนาม) นาส โสมศรี จิตวิริยธรรม เจ้าของผลงาน/บรรณาธิการ
(นางสาวมาศโมที จิตวิริยธรรม)
(หัวหน้างานบรรณการศึกษ วิจัยและวิชาการ.....)